NATO
OTAN

EGYÜTT A BIZTONSÁGÉRT
A NATO bemutatása

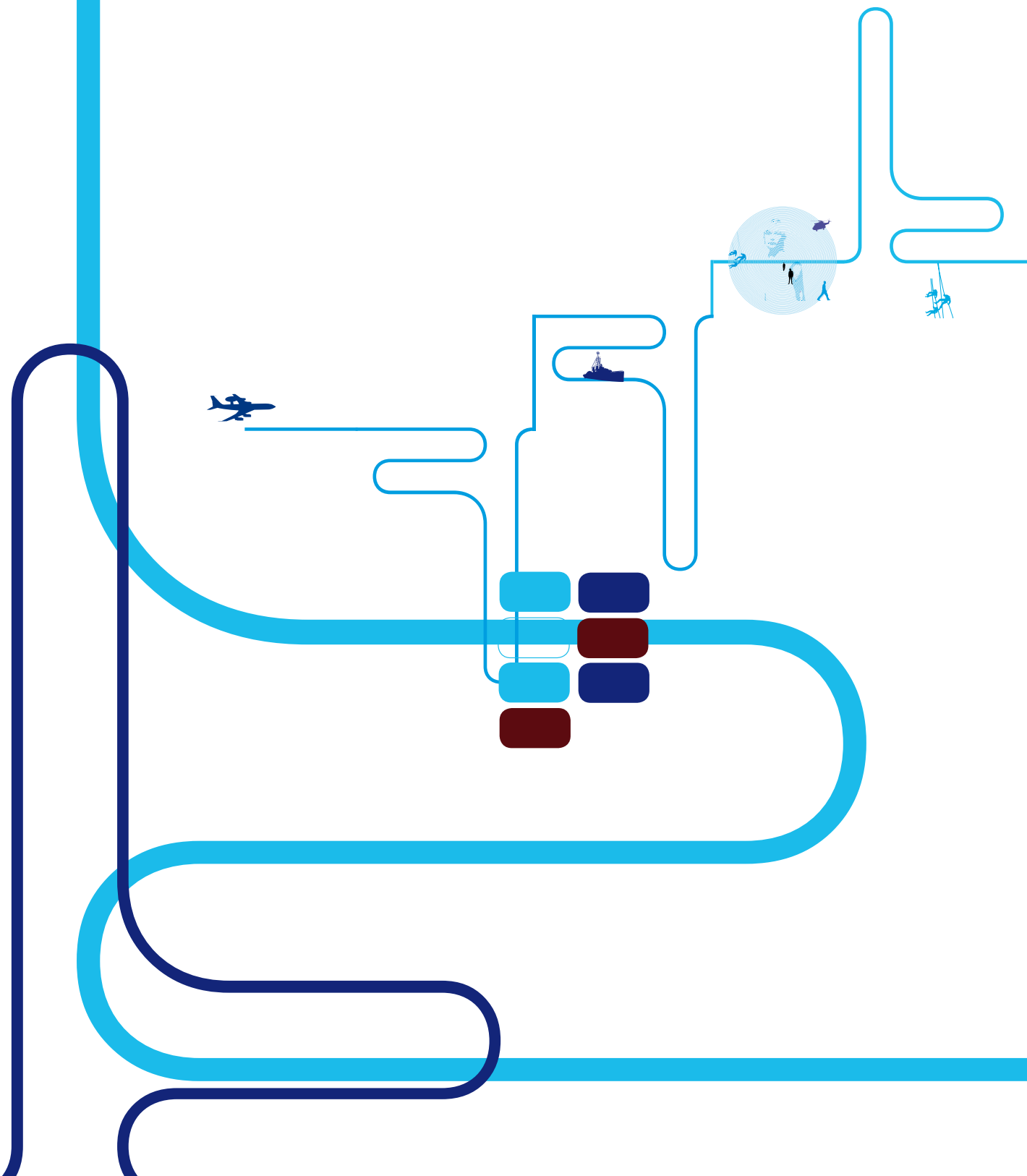

EGYÜTT A BIZTONSÁGÉRT
A NATO bemutatása

P04 | Bevezető
P06 | A változásra adott válaszok
P14 | Jelentős szereplő válsághelyzetekben
P22 | A partnerség kiterjesztése
P28 | A nyitott ajtók politikájának folytatása
P30 | Új fenyegetésekhez, új képességek
P32 | A Szervezet dinamikája
P35 | A jövőbe tekintve

Az Észak-atlanti Szövetség

Több mint félévszázados fennállása alatt a Szövetség és a nagyvilág is oly mértékben változott, amire a NATO alapítói soha nem gondolhattak volna.

A stratégiai környezet változásával válik egyre erőteljesebbé a NATO átalakulásának üteme. A NATO a korábbiakhoz képest szélesebb spektrumot lefedő biztonsági kihívásokkal foglalkozik, egyben meg kell védenie a lakosságot otthon és idegenben egyaránt. Az olyan fenyegetések, mint a tömegpusztító fegyverek elterjedése és a terrorizmus nem ismernek határokat, ami azt jelenti, hogy a NATO-nak képesnek kell lennie nagy távolságban, például Afganisztánban bevetni és ott fenntartani erőket. Ezzel egyidejűleg dolgozik azon eszközöknek és képességeknek fejlesztésén melyekkel képes az új igényeknek megfelelni és ezen sokféle kihívással kapcsolatos nemzetközi erőfeszítésekhez hozzájárulni.

Miközben a tagországokat érő fenyegetések természete és a NATO-nak az ezek kezelésére tett lépései változnak, a Szövetségen belüli együttműködés alapelvei változatlanul hűek a washingtoni szerződés elveihez. A kollektív védelem elve képezi az alapító szerződés magját. Olyan egyedi és tartós elvnek bizonyult, amely összeköti tagjait, elkötelezi őket egymás védelme mellett. A NATO politikai, katonai kereteket biztosít a biztonsági kihívások kezelésére, amely összeköti az európai és észak-amerikai érdekeket és, amelynek célja a megértésen és az együttműködésen alapuló biztonság építése a jövő generációk érdekében.

A kiadványban a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársasággal kapcsolatos említéseket csillag (*) jelöli, amely a következő lábjegyzetre utal: "Törökország a Macedón Köztársaságot alkotmányos nevén ismeri el."

A változásra adott válaszok

1961
A berlini fal építése

1949
A Washingtoni szerződés aláírása, április 4.

A Szövetség kezdetei

1949-ben, amikor felerősödtek a kelet és a nyugat közötti ideológiai ütközések 12 ország az Atlanti-óceán partjairól létrehozta az Észak-atlanti Szerződés Szervezetét. Elsődleges céljuk az volt, hogy létrehozzanak egy kölcsönös segítségnyújtási egyezményt annak a kockázatnak az ellensúlyozására, amit a Szovjetunió jelentett volna, ha ellenőrzését megpróbálja kiterjeszteni Kelet-Európára és a kontinens többi részére.

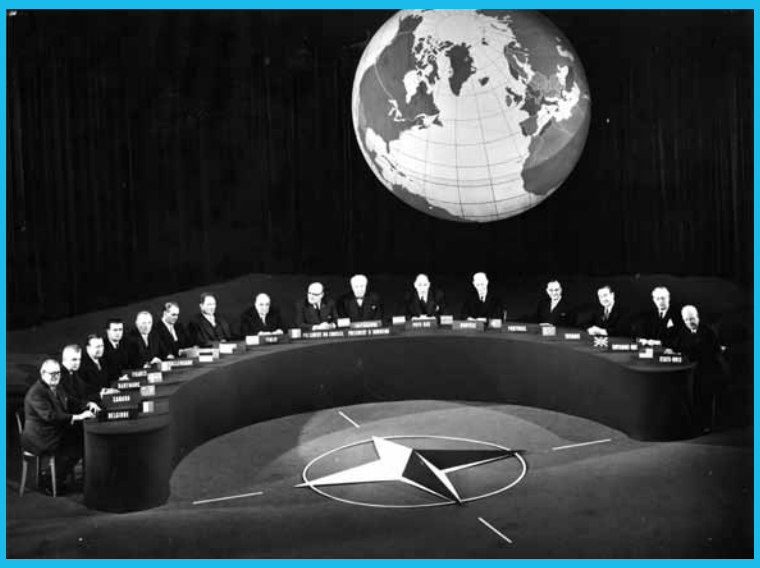

Akkoriban Európa még a második világháború okozta pusztulásból igyekezett magához térni, azonban az USA által 1947 és 1952 között finanszírozott Marshall-terv lehetőséget adott a nyugat-európai gazdaságok stabilizálására. A kollektív védelem elvét vállalva a NATO kiegészítette ezt a szerepet azzal, hogy segített biztonságos környezetet teremteni a demokrácia fejlődése és a gazdasági növekedés számára. Az akkori amerikai elnök Harry S. Truman szavai szerint a Marshall terv és a NATO “ugyanazon dió két felét képezték”.

“ A Szövetség segítségével Nyugat-Európa és Észak-Amerika a stabilitásnak korábban soha nem látott szintjét valósította meg ”

Az 1950-es évek elejére azonban a koreai háború kitörésében betetőző nemzetközi fejlemények megerősíteni látszottak a nyugatnak a Szovjetunió expanzionista ambícióival kapcsolatos félelmeit. Ennek megfelelően a NATO tagállamai megnövelték a katonai és civil struktúrák kiépítésére erőfeszítéseiket, melyekre a közös védelem iránti elkötelezettségük teljesítése miatt volt szükség. Az észak-amerikai erők európai kormányok kérésére történő állomásoztatása Európában segített elhárítani a Szovjetunió agresszióját. Ezen túlmenően, ahogy telt az idő, úgy lépett be egyre több állam a Szövetségbe.

A Szövetség segítségével Nyugat-Európa és Észak-Amerika a stabilitásnak korábban soha nem látott szintjét valósította meg, megteremtve ezzel az alapokat az európai gazdasági együttműködés és integráció számára. Az 1990-es évek elején, a hidegháborút követően a Szövetség aktívan hozzájárult ahhoz, hogy megszűnhessen Európa kelet-nyugati megosztottsága azzal, hogy kezet nyújtott a volt ellenfeleknek és a biztonságot együttműködésen keresztül igyekezett megközelíteni.

1989
A berlini fal leomlása

A hidegháború vége

A hidegháború alatt a NATO szerepét és célját egyértelműen meghatározta a Szovjetunió képében megjelenő fenyegetés. Az 1990-es évek elejére a Varsói Szerződés feloszlott és a Szovjetunió összeomlott. A hagyományos ellenfelek eltűnésével, egyes megfigyelők úgy gondolták, hogy megszűnt a NATO létjogosultsága és ez lehetőséget ad a jövőbeni védelmi kiadások és a fegyveres erőkbe történő befektetések drámai mértékű csökkentésére.

Sok NATO szövetséges kezdte el csökkenteni a védelmi kiadásait, egyesek akár 25%-kal is. Azonban hamarosan egyértelművé vált, hogy bár a hidegháború befejezése megszüntette ugyan a katonai invázió fenyegetését, az instabilitás Európa egyes részein növekedett. Több, nemzetiségi feszültségek által táplált regionális konfliktus robbant ki és fenyegetett terjedéssel a volt Jugoszlávia területén és a volt Szovjetunió egyes részein.

“ Európa békéjének és stabilitásának megőrzése, valamint a regionális feszültségek eszkalálódásának megakadályozásának érdekében ”

A politikai és katonai együttműködés új formáira volt szükség Európa békéjének és stabilitásának megőrzése, valamint a regionális feszültségek eszkalálódásának megakadályozásának érdekében. A NATO intézményesített kapcsolatokat kezdeményezett volt ellenfeleivel, az együttműködés új mechanizmusait hozta létre. Jelentős belső reformokat hajtott végre, hogy katonai struktúrái és képességei jobban szolgálják a tagokat alapvető védelmi feladataik teljesítésén túl, az olyan új feladatok végrehajtásában, mint a válságkezelés, békefenntartás és a béketámogató műveletek. Ezen biztonsági kihívásokra reagálva, a NATO nem csak egy szorosan zárt, a kollektív védelemért felelős Szövetség maradt, hanem egy kulturálisan sokszínű, a biztonság tágabb értelemben vett területén szorosan együttműködő országok partnerségének központjává tudott válni.

© MOD UK

1995
LA NATO részt vesz
első válságkezelő
műveletében

9/11

2001
Kiterjedt terrortámadások New Yorkban és Washington D.C.-ben

A NATO történelme során először lépteti életbe az 5. cikket

Szeptember 11

Az 1999-es washingtoni csúcstalálkozón elfogadott Stratégiai Koncepció a jövőbeni fenyegetéseket úgy írta le, mint amik “több irányból érkezhetnek és sokszor nehezen megjósolhatóak” illetve külön figyelmet fordított a tömegpusztító fegyverek és célbajuttató eszközeik elterjedése okozta fenyegetésre. Azt is egyértelművé tette, hogy a Szövetség biztonsági érdekeire hatással lehetnek olyan szélesebb értelemben vett kockázatok, mint a terrorcselekmények, a szabotázs és a szervezett bűnözés, valamint a létfontosságú erőforrások utánpótlásának megzavarása.

Az események hamar rávilágítottak arra, hogy mennyire előrelátóak voltak a Szövetségesek. 2001. szeptember 11-én terroristák utasszállító repülőgépeket használtak fel, mint tömegpusztító fegyvereket egyesült államokbeli célpontok ellen. A támadások megdöbbentő brutalitása és végrehajtásuk módja megmutatta, hogy mennyire sebezhetőek a nyitott és demokratikus társadalmak az asszimetrikus hadviselés ezen új formájával szemben. A következő napon, szolidaritásuk jeleként a Szövetségesek életbe léptették a washingtoni szerződés 5. cikkét, a NATO kollektív védelmi rendelkezését, ezzel is megerősítve, hogy egy vagy több tagállam ellen elkövetett támadás az összes tagállam elleni támadásnak minősül.

5. cikk

A Felek megegyeznek abban, hogy egyikük vagy többjük ellen, Európában vagy Észak-Amerikában intézett fegyveres támadást valamennyiük ellen irányuló támadásnak tekintenek; és ennélfogva megegyeznek abban, hogy ha ilyen támadás bekövetkezik, mindegyikük az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 51. cikke által elismert jogos egyéni vagy kollektív védelem jogát gyakorolva, támogatni fogja az ekként megtámadott Felet vagy Feleket azzal, hogy egyénileg és a többi Féllel egyetértésben, azonnal megteszi azokat az intézkedéseket - ideértve a fegyveres erő alkalmazását is, amelyeket a békének és biztonságnak az észak-atlanti térségben való helyreállítása és fenntartása érdekében szükségesnek tart.

Minden ilyen fegyveres támadást és az ennek következtében foganatosított minden intézkedést azonnal a Biztonsági Tanács tudomására kell hozni. Ezek az intézkedések véget érnek, ha a Biztonsági Tanács meghozta a nemzetközi béke és biztonság helyreállítására és fenntartására szükséges rendszabályokat.

Ennek megfelelően a Szövetség, intézkedéseket foganatosított az Egyesült Államok megsegítésére. Gyorsan intézkedett, október elején hajókat vezényelt a Földközi-tenger keleti medencéjébe, hogy terrorista cselekményekkel összefüggésbe hozható hajókat ellenőrizzenek és kutassanak át. Ez a mai napig működik, mint Active Endeavour művelet és mára lefedi a teljes Földközi-tengert. Az elfogadott intézkedések között szerepelt az is, hogy egyes szövetségesek katonákat küldtek Afganisztánba az al-Kaida - a 9/11 támadásokért felelős terrorista csoport –, illetve a tálibok – a nekik menedéket nyújtó rezsim - elleni USA-vezetésű műveletet támogatására. 2003 augusztusa óta a Szövetség vezeti azt ezt követő békefenntartó missziót, a Nemzetközi Biztonsági Segítségnyújtó Erőket.

A 9/11 támadásokat továbbiak követték Szövetséges területen, melyek mértéküket tekintve kevésbé drámaiak, de természetüket tekintve legalább annyira rosszindulatúak voltak. Ezen incidensek és mások, másutt megerősítették a NATO vezetői számára több, hosszú ideje formálódó felismerésük fontosságát.

“ hozzá kell járulnia átfogó politikai, gazdasági és katonai megoldások kidolgozásához ”

Először is, a transzatlanti közösséget a 21. században érő fenyegetések egyre inkább asszimetrikus természetűek lesznek és inkább az állami szintet meg nem haladó csoportok, mintsem nemzetállamok önálló hadseregei fogják őket elkövetni. Ezek elhárítására a szövetségesek haderőinek bevethetőnek, mozgékonynak és hatékonynak kell lenniük.

Másodszor, e fenyegetések az euro-atlanti térségen túlról is eredhetnek. Ezért a NATO-nak globális partnerekkel rendelkező szövetséggé kell válnia, amely tisztában van azzal, hogy a kockázatokkal - bárhonnan is eredjenek azok - szembe kell nézni.

Végezetül, a NATO egyedül, nem szállhat szembe e veszélyekkel. A transzatlanti Szövetségnek hozzá kell járulnia átfogó politikai, gazdasági és katonai megoldások kidolgozásához, együttműködésben az olyan nem-kormányzati és nemzetközi szervezetekkel, mint az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió, és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet. Csak ilyen megközelítéssel lehet a konfliktus gazdasági, valamint politikai és ideológiai gyökereit kezelni.

Ezen tényezőket szem előtt tartva, a NATO vezetői a Szövetség tevékenységének és eljárásainak felülvizsgálatába kezdtek. Ennek volt köszönhetőa kezdeményezések sorozata. Ezek közé tartozott:

- a NATO Reagáló Erők létrehozása – egy szárazföldi, haditengerészeti és légierő egységekből álló, technológiailag fejlett, rugalmas, bevethető, interoperabilis és fenntartható erő
- képességek fejlesztése a modern katonai műveletek szempontjából kulcsfontosságú területeken, mint például a stratégiai légi teherszállítás és a levegő-föld megfigyelés
- a modern katonai parancsnoki struktúra
- Átfogó Politikai Iránymutatás elfogadása, amely biztosítja a kereteket a Szövetség stratégiai prioritásai számára az elkövetkezendő 10-15 év során
- az afganisztáni műveletek kiterjesztése az ország egész területére, valamint segítségnyújtás a biztonsági erők képzése és a rekonstrukciós munkálatok által
- az iraki kormánynak adott segítség a biztonsági erők kiképzésével, valamint az Afrikai Unió támogatása és a kalózellenes tevékenységek elindítása
- intézményes kapcsolatok kialakítása a Közel-Kelet országaival, az Isztambuli Együttműködési Kezdeményezésen belül

Ezzel párhuzamosan a NATO tovább folytatta az euro-atlanti integrációt, meghívásokat fogalmazott meg Szövetséges tagságra és partnerségi programban való részvételre, ezzel is országok egyre növekvő számának sokszorozva a biztonság előnyeit.

© Boeing

NATO AWACs repülőgépek biztosítják
a légi megfigyelést jelentős események
és válsághelyzetek esetén

© MOD Canada

Jelentős szereplő válsághelyzetekben

2003
A NATO átveszi az ISAF vezetését Afganisztánban

Afganisztán

A szeptember 11.-i támadásokat követően az Egyesült Államok elindította az Enduring Freedom terrorelhárító hadműveletet Afganisztánban, amely megdöntötte az elnyomó tálib rezsimet. Felmerült az aggodalom, hogy az afgán biztonsági erők nem tudják egymaguk stabilizálni az országukat. 2001 decemberében ezért megszervezték a bonni konferenciát, amelyen megfogalmazódott a kérés, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) hagyja jóvá egy olyan erő felállítását, amely segítséget nyújtana a biztonsági erők felállításában és kiképzésében. Az ENSZ Biztonsági Tanácsa által 2001. december 20.-án elfogadott 1386-os határozat elrendelte a Nemzetközi Biztonsági és Segítségnyújtó Erők (ISAF) létrehozását és bevetését Kabulban és környékén. Az ISAF és az Afgán Átmeneti Hatóság – az afgán nemzeti kormány elődje – 2002 januárjában fogadta el az ISAF feladatait részletező Katonai-Technikai Megállapodást.

Kezdetben az ISAF nem volt sem NATO, sem ENSZ erő, hanem az ENSZ Biztonsági Tanácsának fennhatósága alatt fellépő hajlandók koalíciója. Az ISAF-et önként vállalkozó országok vezették 6 havi váltásban (kezdetekben az Egyesült Királyság, Törökország, Németország és Hollandia). Bár e misszióknak sikerült haladást elérniük, hátráltatta őket a folyamatosság hiánya egészen addig, míg 2003 augusztusában a Szövetség át nem vette a küldetés stratégiai vezetését, irányítását és koordinálását, lehetővé téve egy állandó ISAF parancsnokság létrehozását Kabulban.

“ Az ISAF szoros koordinációban működik az afgán nemzeti kormánnyal ”

Kezdetekben az ISAF mandátuma csak a fővárosra, Kabulra és környékére vonatkozott, de idővel kiterjesztették egész Afganisztánra. Először az ország északi, majd nyugati, végül déli és azt követően keleti része felé - amely Afganisztán legveszedelmesebb és legingatagabb régiója volt.

Az ISAF elsődleges feladata segíteni az Afgán kormánynak, hogy kiterjeszthesse ellenőrzését az egész országra és segítsen a biztonságos környezet létrehozásában. Ennek érdekében katonai és rendőri kiképzésével támogatást nyújt az Afgán Biztonsági Erők létrehozásában; beazonosítja a polgári létesítményekkel kapcsolatos újjáépítési igényeket; támogatást nyújt a kormánynak az illegális fegyveres csoportok lefegyverzésében és részt vesz kábítószer-ellenes erőfeszítésekben, valamint támogatja a humanitárius segítségnyújtó tevékenységeket.

Igyekszik ezen túlmenően elmélyíteni a polgári és katonai szervezetek közötti kapcsolattartást és szisztematikusabb megközelítéssel fejleszteni az együttműködést a terepen. Ennek illusztrálására egyes Tartományi Újjáépítő Csoportok – az ISAF felelősségi körébe tartozó civilekből és katonákból álló kis csoportok –országszerte dolgoznak olyan civil projekteken, mint iskolák és árvaházak építése, utak javítása, fegyverek megsemmisítése, aknamentesítés és egyéb hasonló tevékenységek.

Az ISAF szoros koordinációban működik az afgán nemzeti kormánnyal. 2003 decemberében és 2004 januárjában például segítséget nyújtott az afgán hatóságoknak az Afgán alkotmányt később elfogadó alkotmányozó Loya Jirga, a nagy tanács összehívásának biztosításában. 2006 szeptemberében a NATO és Afganisztán kiadta a “Tartós Partnerségi Együttműködési Keretmegállapodást”, amely a védelmi reformra, a védelmi intézmények kiépítésére és az Afgán Nemzeti Hadsereg, valamint a NATO tagok közötti interoperabilitás elősegítésére koncentrál. Ezen túlmenően a NATO Vezető Civil Képviselője artikulálja a Szövetség politikai és katonai célkitűzéseit, közvetlenül együttműködik az afgán kormánnyal és más nemzetközi szervezetekkel és kapcsolatot tart a szomszédos országokkal.

© Ministère de la Défense de la Belgique

A NATO 10 éves békefenntartó műveletet vezetett Bosznia Hercegovinában

A Balkán

A volt Jugoszlávia szétesését követően, a NATO 1995-ben Bosznia-Hercegovinában, 1999-ben Koszovóban és 2001-ben a volt jugoszláv Macedón Tagköztársaságban (*) katonai beavatkozással akadályozta meg a konfliktust.

1995 augusztusában és szeptemberében a NATO szövetségesek légi műveleteket hajtottak végre Bosznia Hercegovinában a boszniai szerb erők ellen. Az akció segített a felek közötti erőegyensúlyt elmozdítani és meggyőzte a boszniai szerb vezetőket, arról, hogy elfogadják a Dayton, Ohio-ban kitárgyalt békemegállapodást. A NATO békefenntartói 1995 decemberében a Végrehajtó Erők (IFOR) keretében érkeztek meg Bosznia Hercegovinába. Az IFOR-t a Stabilizációs Erő (SFOR) követte, amely 10 évvel később 2005 decemberében zárult sikerrel. A békefenntartási mandátumot ekkor vette át az Európai Unió.

“ a Koszovó jövőbeni fejlődéséhez szükséges stabil környezet létrehozása érdekében ”

A NATO koszovói katonai beavatkozására több mint egy évig eszkalálódó erőszak után és azt követően került sor, hogy Belgrád ismételten megszegte az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozatát, amely felszólította, hogy hagyjon föl a koszovói albán lakosság elnyomásával. 1999 márciusában a Szövetség úgy döntött, hogy légi kampányt indít az elnyomásért felelős jugoszláv kormány katonai és félkatonai alakulatai ellen. A döntés azt követően született meg, hogy minden más lehetőséget kimerítettek és a béketárgyalásoknak ismételten sem sikerült leküzdeni Belgrád hajthatatlanságát. Szembesülve az ENSZ Biztonsági Tanácsának tehetetlenségével, hogy lépéseket tegyen a konfliktussal kapcsolatos határozatok betartatására, a szövetségesek arra jutottak, hogy az egyetlen lehetőség a humanitárius katasztrófa megállítása és a stabilitás helyreállítása érdekében a katonai eszköz alkalmazása a régióban. A légi kampány végül 78 napig tartott és általa sikerült véget vetni a konfliktusban érintett felek közötti katonai cselekményeknek, elérni a jugoszláv hadsereg, a szerb rendőri és félkatonai erők Koszovóból történő kivonását; megállapodást kötni a koszovói nemzetközi katonai jelenlétről; megállapodásra jutni a menekültek és otthonaikból elüldözöttek feltétel nélküli és biztonságos visszatéréséről és biztosítani minden érdekelt fél hajlandóságát, hogy Koszovóban lépéseket tegyen a politikai megállapodás irányában.

A NATO vezetésű Koszovói Erők (KFOR) mandátuma egyrészt a NATO és a jugoszláv parancsnokok között aláírt Katonai-Technikai Megállapodásból, másrészt az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1244-es határozatából ered, melyeket 1999 júniusában fogadták el. A KFOR lett felelős azért, hogy megakadályozza a viszály ismételt kirobbanását, hogy biztonságos környezetet hozzon létre és lefegyverezze a Koszovói Felszabadító Hadsereget. Ezen túlmenően a KFOR támogatja a nemzetközi humanitárius erőfeszítéseket és együttműködik a helyszínen jelenlévő nemzetközi civil szervekkel, az ENSZ Koszovói Átmeneti ENSZ Közigazgatással (UNMIK), a Koszovó jövőbeni fejlődéséhez szükséges stabil környezet létrehozása érdekében.

A függetlenség 2008. február 17.-én történt kikiáltása után, a NATO ismételten megerősítette, hogy a KFOR, az ENSZ BT 1244-es határozatának alapján mindaddig lesz jelen Koszovóban, ameddig az ENSZ BT másképp nem dönt. Ezt az álláspontjukat a NATO vezetői 2009 áprilisában tartott strasbourgi/kehli csúcstalálkozójukon is megerősítették. Kijelentették azt is, hogy a Szövetség továbbra is teljes mellszélességgel támogatja a több etnikumú biztonsági struktúrát Koszovóban. Örömmel fogadták az Európai Unió Jogállamiság Misszója Koszovóban (EULEX) program bevezetését, valamint a szabványok bevezetésében eddig elért előrelépéseket, különös tekintettel a jogállamiságra, az etnikai kisebbségek és a történelmi és kultúrális területek védelmére, valamint a bűnözés és korrupció elleni harcra vonatkozóan.

“ A hosszú távú stabilitás megerősítése érdekében a Nyugat-Balkánon a NATO igyekszik integrálni a régió országait az euro-atlanti struktúrában ”

2001 augusztusában a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaság elnöke a NATO segítségét kérte azon albán etnikai csoportok lefegyverzésében, amelyek potenciálisan veszélyeztették az ország stabilitását. A NATO beleegyezett azzal a feltétellel, hogy a kormány ismételten helyreállít bizonyos kisebbségi jogokat. Az ország albán nemzetiségek képviselői illetve a kormány politikai megállapodást kötöttek, melyet különböző nemzetközi szervezetek, köztük a NATO illetve az Egyesült Államok különmegbízottjai közvetítettek. Ez tette lehetővé a NATO számára, hogy 3500 katonát telepítsen egy 30 napos küldetésre az albán nemzetiségiek önkéntes alapon lefegyverzésére.

Skopje kérésére a NATO erők 2003. március végéig az országban maradtak, hogy védelmet nyújtsanak az Európai Unió és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet megfigyelői számára, amikor a misszió vezetését átvette az Európai Unió. Ezen kezdeményezések segítettek megakadályozni a civil konfliktust és előkészíteni a terepet az országban a megbékélés és az újjáépítés számára.

A KFOR mára az egyetlen még meglévő jelentős szövetséges haderő a Balkánon, bár a NATO fenntartotta parancsnokságait Szarajevóban és Skopjéban, hogy azok a fogadó állam kormányainak a védelmi reformban segítsenek.

A hosszú távú stabilitás megerősítése érdekében a Nyugat-Balkánon a NATO igyekszik integrálni a régió országait az euro-atlanti struktúrában. Albánia és Horvátország 2009 áprilisában belépett a NATO-ba; a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaság (*) pedig NATO tagjelölt, míg Bosznia Hercegovina, Montenegró és Szerbia 2006. december 14.-én váltak NATO partnerekké

A Mediterrán-térség

Az Active Endeavour művelet, melyet a szeptember 11.-i támadások után indítottak olyan, a NATO tengerészeti erői által vezetett tengeri ellenőrző művelet, melynek célja a terrortevékenység felderítése, megszüntetése és az ez elleni védelem a Földközi-tengeren. A NATO hajói már 2001. október 6-án települtek és kezdtek járőrözésbe a Földközi-tenger keleti medencéjében. Sikerére tekintettel, 2003-ra a Gibraltári-szorosig, majd egy évvel később, 2004 márciusában a teljes földközi-tengeri térségre terjesztették ki.

Miközben a művelet a terrorizmussal kapcsolatos tevékenységekre korlátozódik, előnyös hatással van a Földközi-tenger térségének kereskedelmi és gazdasági tevékenységét érintő átfogó biztonságra is.

Az Ádeni-öböl

Az Ádeni-öbölt és az Afrika szarvánál lévő területeket egyre nagyobb mértékben fenyegeti a kalózkodás, mely aláaknázza a nemzetközi humanitárius segélyeket Afrikában, valamint megzavarja a kommunikációs és gazdasági érdekeltség szempontjából létfontosságú tengeri útvonalakat a térségben.

A NATO aktívan közreműködik a biztonság növelésében kalózellenes megmozdulásaival: az „Allied Provider“ (2008), az „Allied Protector“ (2009) és az “Operation Ocean Shield” (folyamatban) hadműveletekkel. Ezek a műveletek valószínűleg hosszú távúak lesznek, de mindenben meg fognak felelni a vonatkozó ENSZ BT határozatoknak. Ezen túlmenően más szereplőket is bevon a NATO a kalózellenes programba, például az Európai Uniót.

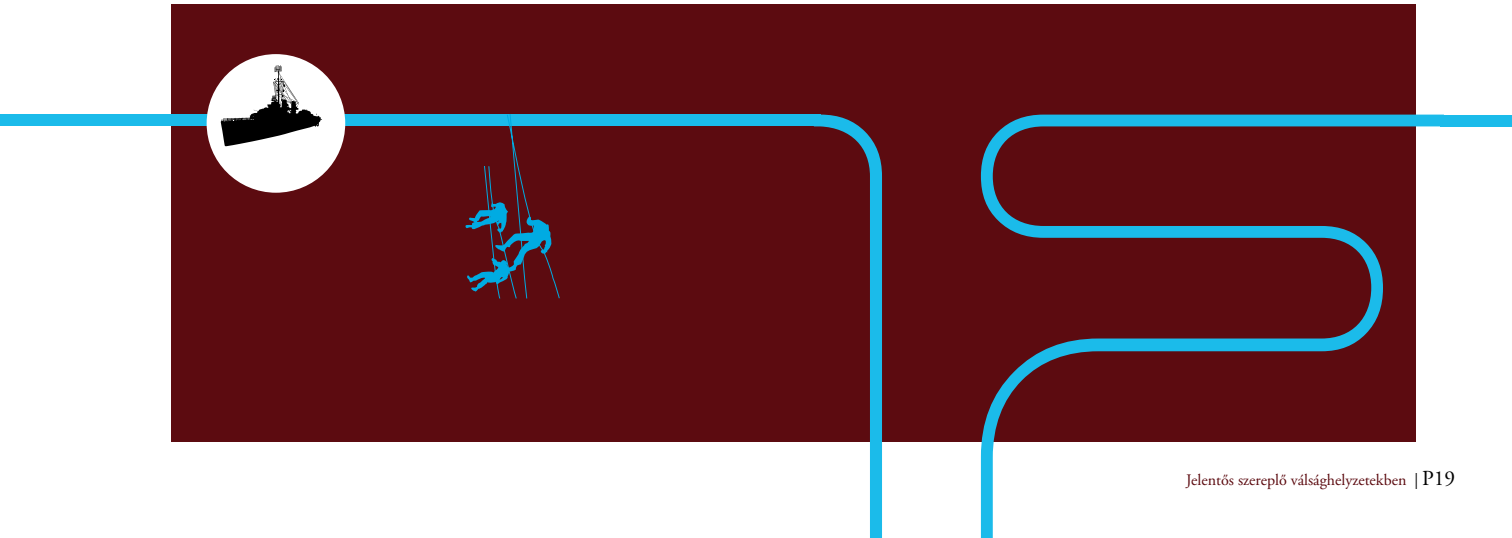

Segítségnyújtás Iraknak

A NATO-nak létfontosságú stratégiai érdeke egy stabil Irak és a NATO Iraki Kiképző Missziójával (NTM-I) 2004. óta támogatja az iraki kormányt. A NATO és Irak hosszú távú együttműködésről is megállapodtak és ezt egy Strukturált Együttműködési Keretmegállapodással kapcsolatos javaslat jóváhagyásával szentesítették.

A NATO az iraki katonai személyek Irakban vagy azon kívül történő kiképzésével; az ország biztonsági intézményeinek kiépítésének támogatásával; az egyes NATO tagországok által felajánlott felszerelések szállításának koordinálásával; és általánosságban véve az iraki védelmi reform támogatásával segít az országnak megteremteni saját biztonságát.

Az Irakkal való együttműködés az ENSZ Biztonsági Tanács 1546-os határozatával összhangban történik, amely nemzetközi és regionális szervezetek támogatását kérte, hogy biztosítható legyen az iraki nép számára a biztonság és stabilitás illetve az iraki kormány által kért segítség.

© EU

Darfuri menekültek

Segítségnyújtás az Afrikai Uniónak

A NATO első afrikai missziójának célja az volt, hogy támogassa az Afrikai Unió Missziója Szudánban (AMIS) programot.

Szudán, Darfur tartományának lakossága 2003 óta szenvedő alanya egy brutális polgárháborúnak. A konfliktus humanitárius válságot okozott, amely több tízezer ember meggyilkolásához és több millió meneküléséhez vezetett. Az Afrikai Unió (AU) kérésére a NATO 2005 júliusától, a misszió 2007. december 31.-i befejezéséig nyújtott támogatást az AMIS-nak. Amikor 2008 januárjában, a misszió egy együttes ENSZ-AU hibrid misszióvá alakult át, a NATO kijelentette, hogy készen áll bármilyen további segítségnyújtással kapcsolatos kérést megfontolni.

2007 júniusában a NATO beleegyezését adta az Afrikai Unió azon kéréséhez, hogy stratégiai légi szállítással segítse a Szomáliában elindított missziójához (AMISOM) szükséges erők telepítését. Az országban 1991 óta nem volt hatékony kormányzat és évek óta szenvedett az egymással szembenálló hadurak közötti harcoktól, illetve az éhínségtől és járványoktól.

A NATO kapacitásépítésben is segíti az AU hosszú távú békefenntartó képességeit, különösképp - szintén az AU felkérése alapján - az Afrikai Készenléti Erőket.

A maximális szinergia és hatékonyság biztosítása érdekében a NATO egyezteti és szorosan koordinálja támogatását más nemzetközi szervezetekkel – elsősorban az Egyesült Nemzetek Szervezetével és az Európai Unióval – valamint a kétoldalú partnerekkel.

A NATO általános tevékenysége

A NATO-val kapcsolatos sajtóhírek elkerülhetetlenül a magas szintű diplomáciára koncentrálnak, a Szövetség csúcstalálkozóira és katonai műveleteire. Azonban a Szövetség munkájának zöme a nagy nyilvánosság zajától távol zajlik. A NATO napi szinten vesz részt különböző Európa biztonsági környezetét javító projektekben. Ezek közé tartozik a kelet-európai hadseregek reformjának segítése, a korábban katonaként szolgálók civil életre történő átképzéséhez szükséges programok kidolgozása és az aknamentesítéshez valamint a felesleges lőszerkészletek megsemmisítéséhez nyújtott segítség.

Ezen túlmenően a NATO aktívan részt vesz a humanitárius segítségnyújtás koordinálásában. 1999-ben nyitották meg az Euro-Atlanti Katasztrófa Reagálási Koordinációs Központot (EADRCC), amelynek segítségével természeti vagy ember okozta katasztrófák esetén koordinálják a NATO és a partnerországok által felajánlott veszélyhelyzeti vagy humanitárius felajánlásokat. Például a NATO nyújtott segítséget az Egyesült Államokban 2005 szeptemberében pusztított Katrina-hurrikán utáni áradás áldozatainak. Egy hónappal később egy pusztító pakisztáni földrengés következtében 73 000 ember halt meg és négy millió maradt hajlék nélkül. Az Észak Atlanti Tanács beleegyezett abba, hogy az EADRCC bevonásával nyújtson segítséget. Több ízben történt, hogy az EADRCC erőforrásokat mozgósított, hogy áradások, erdőtüzek vagy földrengések esetén az Euro Atlanti térség országainak segítségére siessen.

A NATO egy tudományos program keretében támogatja a gyakorlati együttműködést a civil tudományok, a környezetvédelem és a technológia biztonsággal kapcsolatos területein. A NATO Tudomány a Békéért és Biztonságért (SPS) programja ajánlásokat és kézzelfogható megoldásokat igyekszik kidolgozni problémák széles körére, miközben igyekszik a résztvevők egyedi igényeit is kiszolgálni. A NATO-tagországok, a partner és mediterrán párbeszédben résztvevő országok tudósai részt vesznek e tevékenységekben, mellyel az együttműködés, a hálózatépítés és a kapacitásépítés segítségével hatékonyan járulnak hozzá az átfogó biztonsághoz.

> “ a Szövetség munkájának zöme a nagy nyilvánosság zajától távol zajlik ”

A partnerség kiterjesztése

NATO Partnerek

“ a párbeszédet, bizalomépítést és együttműködést elősegítő intézmények létrehozásával ”

A hidegháború befejezése óta a NATO a párbeszédet, bizalomépítést és együttműködést elősegítő intézmények létrehozásával kezdeményezések sorozatát indította el a biztonság és stabilitás megerősítése érdekében. Kapcsolatra lépett korábbi ellenfeleivel valamint más európai államokkal, illetve a tágabb Földközi-tengeri régióban és a Közel-Keleten lévő szomszédos országokkal.

Ebbe az irányba mutató korai lépés volt az Észak Atlanti Együttműködési Tanács 1991-es létrehozása. Az azóta Euro Atlanti Partnerségi Tanácsként működő fórum elsődleges színtere lett a NATO és az euro-atlanti térség nem-NATO országai közötti konzultáció és együttműködés számára.

1994-ben a NATO elindította a Partnerség a Békéért (PfP) kezdeményezést. Ez egy olyan program, amely a résztvevő országoknak segítséget nyújt a fegyveres erők átalakításában, hogy azok megfelelő szerepüket tölthessék be a demokratikus társadalomban és részt vehessenek NATO-vezetésű békefenntartó műveletekben. Több különböző területen biztosít lehetőséget a gyakorlati együttműködésre, lehetővé teszi az egyes partnerországoknak, hogy részvételüket saját biztonsági igényeiknek és érdekeiknek megfelelően alakítsák. A tevékenységek mélysége és spektruma óriási, olyan területeket fed le, mint a védelmi reform, a békefenntartás, a polgári veszélyhelyzeti tervezés, együttműködés a tudomány, oktatás és kiképzés, valamint a lőszerek, kézi és könnyűfegyverek biztonságos megsemmisítése terén.

Kapcsolatok Oroszországgal és Ukrajnával

“ Oroszország és Ukrajna azon országok közé tartozott, akik az első naptól fogva vállalták a partnerségi kapcsolatokat a NATO-val ”

Oroszország és Ukrajna azon sok ország közé tartozott, akik az első naptól fogva vállalták a partnerségi kapcsolatokat a NATO-val. 1997-ben az együtt működést formálisabb alapokra helyezték, amikor ezen országok kétoldalú megállapodást írtak alá a NATO-val. A NATO-Oroszország Közös Állandó Tanács valamint a NATO-Ukrajna Bizottság azért jött létre, hogy elősegítse a rendszeres konzultációt és eszmecserét biztonsági kérdésekben illetve gyakorlati együttműködést építsen különböző területeken.

Azóta, a szeptember 11-ei terrortámadásokat követően, melyek aláhúzták, hogy mennyire nagy szükség van az összehangolt nemzetközi fellépésre az új biztonsági fenyegetések ellen, a szövetségesek és Oroszország elmélyültebb, szorosabb kapcsolatot hoztak létre. 2002-ben a kétoldalú NATO-Oroszország Közös Állandó Tanács helyett létrehozták a NATO-Oroszország Tanácsot (NRC), melynek elnöke a főtitkár, és amelyben az összes NRC-ország egyenlő félként, konszenzusos alapon hoz döntést. Az NRC az együttműködés legfontosabb területeiként a terrorizmus elleni küzdelmet, a válságkezelést és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozását tűzte ki.

A NATO-Ukrajna kapcsolat az évek során fokozatosan fejlődött. Fontos aspektusát jelenti az a támogatás, melyet a NATO és egyes szövetségesek adnak Ukrajna folyamatban lévő reformerőfeszítéseihez, különösképp a védelmi és biztonsági szektorban. Ezen reformok létfontosságúak az ország demokratikus fejlődéséhez.

Együttműködés a Mediterrán párbeszéd országaival NATO hadgyakorlatok során

A Mediterrán párbeszéd

“ jó kapcsolatokat hozzon létre és javítsa a kölcsönös megértést a mediterrán térség országai között ”

A PfP kezdeményezést 1995-ben egészítette ki a tágabb értelemben vett mediterrán régió 6 országával – Egyiptom, Izrael, Jordánia, Mauritánia, Marokkó és Tunézia – létrehozott Mediterrán Párbeszéd. A program, melyhez 2000-ben Algéria is csatlakozott, célul tűzte ki, hogy jó kapcsolatokat hozzon létre és javítsa a kölcsönös megértést a mediterrán térség országai között, valamint elősegítse a regionális biztonságot és stabilitást. 2004-ben a párbeszédet egy valódi partnerség szintjére emelték, ezzel is elősegítve a szélesebb gyakorlati együttműködést a védelmi reformhoz nyújtott segítségnyújtás, a határ, biztonság területén való együttműködés, az interoperabilitás javítása érdekében tett és ehhez hasonló lépések segítségével. Az elmélyült partnerség a terrorizmus elleni harcra is koncentrált. Egyes, a párbeszédben résztvevő országok katonákat küldtek a NATO-vezette békefenntartó műveletekbe a Balkánra és felkínálták segítségüket az Active Endeavour művelet támogatásához is.

Az Isztambuli Együttműködési Kezdeményezés

“ A kezdeményezés célja a gyakorlati kétoldalú együttműködés elősegítése a régió ez iránt érdeklődő országaival ”

Az Isztambuli Együttműködési Kezdeményezés (ICI) 2004-es elindítása bizonyítékul szolgált a Szövetség azon hajlandóságára, hogy a Mediterrán Párbeszédben részt nem vevő közel-keleti országok felé is nyisson. A kezdeményezés célja a gyakorlati kétoldalú együttműködés elősegítése a régió ez iránt érdeklődő országaival olyan területeken, mint a terrorizmus elleni harc, a válságkezelés, a polgári veszélyhelyzeti tervezés és a határellenőrzés. Eddig Bahrein, Katar, Kuvait és az Egyesült Arab Emirátusok csatlakoztak.

Több úgynevezett kontakt-ország, mint például Új-Zéland küldött katonákat az ISAF-be

Együttműködés globális partnerekkel és más nemzetközi szervezetekkel

A biztonsági fenyegetések természetüknél, mértékűknél és eredetüknél fogva egyre nehezebben jósolhatók, így a NATO egyre jobban kiterjesztette partnerségi kapcsolatainak körét. Globális partnereket keresett, hogy segítsenek fellépni a századforduló óta megjelent globális fenyegetések ellen. Ezek közé úgynevezett "kontakt országok" közé, akik sem tagjai, sem partnerei a Szövetségnek olyan országok tartoznak, mint Japán, Új-Zéland, Ausztrália és Dél-Korea.

A NATO kapcsolatot tart olyan más nemzetközi szervezetekkel is, melyeknek kiegészítő szerepe van a béke és biztonság elősegítésében. A válságkezelő műveletek keretén belül a NATO együttműködik olyan szervezetekkel, melyeknek megvannak az eszközei politikai, gazdasági és társadalmi fejlődés által biztosítható fenntartható béke megteremtéséhez. Ezek közé tartozik az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, valamint más olyan intézmények, mint az EUROCONTROL és a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága.

“ komplementer szerep a béke és a biztonság megőrzésében ”

Ezen intézményes kapcsolatokon túl, a NATO európai tagországai valamint az Egyesült Államok közötti transzatlanti kapcsolat teszi a Szövetség kapcsolatait az Európai Unióval megkülönböztetetté. Mint bármely más konstruktív kapcsolat, ez is a megváltozott külső körülmények hatására fejlődött. Anélkül, hogy végigkövetnénk a transzatlanti kapcsolatok történetét a II. Világháború befejezésétől, fontos rámutatni, hogy a NATO európai tagországai a háborút közvetlenül követő időszakban mind a biztonságuk, mind pedig a gazdasági növekedés szempontjából rendkívül módon függtek az Egyesült Államoktól. Az azóta eltelt évek alatt Európa erősebb és egységesebb lett. Az Európai Unió az 1990-es évek elején elkezdte kidolgozni közös kül- és biztonságpolitikáját és fokozatosan egyre prominensebb szereplőként pozícionálta Európát a nemzetközi ügyekben. 1999 decemberében az Európai Unió úgy döntött, hogy kiépíti válságkezelési feladatokra képes kapacitásait és lépéseket tett az ehhez szükséges politikai és katonai struktúrák létrehozása érdekében. Ez tette lehetővé, hogy az Európai Unió néhány évvel később átvehesse a NATO két balkáni misszióját.

Ezt a folyamatot segítették a “Berlin Plusz” megállapodások, melyek EU-vezetésű műveletek esetén, amikor a NATO egésze nem vesz részt, lehetővé teszik az Európai Uniónak, hogy hozzáférjen a NATO eszközeihez és képességeihez. Mára, ez az Európai Unió és a NATO közötti együttműködés alapjait képezi és ez vezetett oda, hogy a NATO 2003 márciusának végén átadta a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságban (*) vezetett misszióját és ugyanígy tett 2004 decemberében a bosznia-hercegovinai misszióval is.

A nyitott ajtók politikájának fenntartása

Tartós folyamat

A Szövetség alapító tagjai – Belgium, Kanada, Dánia, Franciaország, Izland, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Norvégia, Portugália, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok – már egészen a korai időszakban kiterjesztették a szervezet tagságát Görögországra és Törökországra (1952) valamint Németországra (1955). Néhány évtizeddel később 1982-ben Spanyolország is csatlakozott.

A bővítés következő körére a hidegháború befejezését követően került sor, amikor több középeurópai ország döntött úgy, hogy jövőbeni biztonsági érdekeiket leginkább a NATO-hoz való csatlakozás szolgálja és ezért kinyilatkoztatták szándékukat a szervezetbe való belépésre. Három korábbi partner ország– a Cseh Köztársaság, Magyarország és Lengyelország – 1999 márciusában lett tag, ezzel 19-re növelve a tagországok számát. 2004 márciusának végén - a NATO bővítésének legnagyobb hullámában - további hét ország – Bulgária, Észtország, Lettország, Litvánia, Románia, Szlovákia és Szlovénia – csatlakozott a Szövetséghez. Nemrégiben, 2009 áprilisában Albánia és Horvátország taggá váltak.
A volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságot (*) szintén meghívják a szervezetbe való belépésre, amint az ország nevével kapcsolatos kérdéseket tisztázzák.

A NATO kapui minden olyan európai ország számára nyitva maradnak, melyek teljesítik a tagság feltételeit és részt vesznek az Euro-Atlanti területek védelmében.

A Tagsági Akcióterv

A NATO-hoz 2004-ben csatlakozott hét tagország illetve az azóta belépettek mindannyian részesülhettek a Tagsági Akcióterv nyújtotta előnyökből, melyet 1999-ben indítottak el, hogy segítsék a partnerországoknak a tagságra való felkészülését. A terv a belépni szándékozó országoknak gyakorlati tanácsokat és célzott támogatást nyújt. Ezért cserébe a belépni szándékozó országoknak bizonyos alapkövetelményeknek kell megfelelniük, köztük a piacgazdaságon alapuló működő demokratikus politikai rendszer; a kisebbségi lakossággal való méltányos bánásmód; a szomszédokkal kapcsolatban felmerülő viták békés megoldása iránti elkötelezettség; és a fegyveres erők demokratikus ellenőrzése iránti elkötelezettség. Az akciótervben való részvétel nem garantálja a jövőbeni tagságot, de segít ezeknek az országoknak a fegyveres erőik átalakításában és a szövetségi tagságból eredő kötelezettségekre és feladatokra való felkészülésben.

A NATO nem toboroz új tagokat, de a Szövetségesek vállalták, hogy megfontolják a tagságra való jelentkezését olyan demokratikus országoknak, amelyek osztoznak a Szövetség értékeiben és hozzájárulhatnak a Szövetség alapvető célkitűzéseihez. A NATO kormányai egyértelművé tették, hogy a Szövetség kibővítése nem önmagában való cél, hanem eszköz a NATO biztonságának további kiterjesztésében, ezen keresztül Európa egészének stabilabbá tételében. A bővítési folyamat segít megelőzni a konfliktusokat, mert a tagság lehetősége önmagában ösztönzőleg hat a belépni szándékozókra, hogy szomszédjaikkal rendezzék vitáikat és a reform és a demokratizálódás útján haladjanak tovább. Ezentúl az új tagoknak nem csak élvezni lehet a tagság előnyeit, de képesnek kell lenniük hozzájárulni az összes tagország átfogó biztonságához. Más szavakkal fogalmazva a biztonságnak nem csak fogyasztói, hanem hozzájárulói is kell legyenek.

> “ a biztonság szavatolói és fogyasztói egyaránt ”

Új fenyegetésekhez új képességek

“ a NATO vezetői jelentős reformokat jelentettek be, amelyek drámai módon átalakították a NATO katonai eszköztárát ”

A társadalmainkat manapság fenyegető biztonsági kihívások olyan erőket igényelnek, amelyek alapjában véve felkészültek és megfelelően felszereltek az olyan fenyegetések leküzdésére, mint a terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek elterjedése és a bukott vagy kormányozatlan államokból eredő instabilitás.

Az 1990-es évek elején a NATO már elkezdte felülvizsgálni katonai képességeit abból a célból, hogy a hidegháború statikus felállásától elmozduljon a válságkezelő műveletekhez szükséges bevethetőbb erők irányába. Szeptember 11.-e eseményei felgyorsították ezt a folyamatot. A 2002-es prágai csúcstalálkozón a NATO vezetői jelentős reformokat jelentettek be, amelyek drámai módon átalakították a NATO katonai eszköztárát. A fejlesztés specifikus területeit jelölték meg, létrehozták a NATO Reagáló Erőket és átalakították a katonai parancsnoki struktúrát annak érdekében, hogy képes legyen jobban reagálni a különböző, az euro-atlanti térségen belülről vagy azon túlról eredő biztonsági fenyegetésekre.

A katonai képességek modernizálása

Prágában nyolc specifikus területet határoztak meg, mint olyanokat ahol a legsürgetőbb volt a hiányosságok kezelése. Olyanok tartoztak ide, mint például a stratégiai légi és tengeri szállítás; kémiai, biológiai, sugár és nukleáris védelem; levegő– föld felderítés. A Szövetségesek vállalták, hogy kiépítik ezeket a képességeket, melyek alapvetően fontosak, ha a Szövetségesek reagálni akarnak az új fenyegetésekre. A prágai csúcstalálkozó óta a NATO egyéb területeket is feltárt, különösképp a terrorizmus elleni harc területén, ahol modernizációra van szükség.

A NATO Reagáló Erők

A NATO Reagáló Erők (NRF) célja, hogy világszerte képes legyen különböző típusú válsághelyzetekben gyorsreagálást biztosítani, olyan előretolt erőként működni, melyet aztán egy későbbi időpontban további erőkkel lehet megerősíteni. Ez a később, szükség szerint megerősíthető alapegységből álló erő, olyan többnemzetiségű alakulat, melyben szárazföldi, légi, tengeri és különleges komponensek vannak, amelyek akár öt napos határidőn belül képesek települni és ott harminc napig - vagy utánpótlás esetén akár tovább is - fenntartani magukat.

Az NRF egyes elemeit 2005-ben már a Katrina-hurrikán New Orleans-i és annak környékén történt pusztítását követően az Egyesült Államokba, illetve 2005.október 8-án Pakisztánt ért pusztító földrengés után is telepítették.

A bevethetőségén és nagyfokú harckészültségén túl, az NRF ténylegesen a NATO átalakulási erőfeszítéseinek fő mozgatórugója. Az állományt úgy képzik, hogy rendkívül nagy igénybevételt jelentő környezetben legyenek képesek működni, többnemzetiségű környezetben alkalmazni a legújabb technológiákat. Ez a minőségi képzés olyan tapasztalat, amellyel minden egyes résztvevő katona gazdagodik, hogy aztán a változás katalizátora lehessen saját nemzeti erőinél valamint más többnemzetiségű formációkon belül.

A parancsnoki struktúrák racionalizálása

A hidegháború utáni biztonsági környezethez alkalmazkodva a NATO felülvizsgálta katonai parancsnoki struktúráit, hogy az a kisebb, rugalmasabb és mozgékonyabb erőket támogathassa. Radikális mértékben csökkentette a parancsnokságok számát, és ami talán még fontosabb a NATO átalakulási erőfeszítéseiben vezető szerepet az amerikai földön lévő stratégiai parancsnokság a Szövetséges Átalakulási Parancsnokság (korábban a Szövetséges Atlanti Parancsnokság) hatáskörébe utalta. Az európai központú stratégiai parancsnokság felel minden NATO-műveletért és mára Szövetséges Hadműveleti Parancsnokságként ismert.

A katonai parancsnoki struktúra átalakítása egy állandó folyamat, melyet a NATO rendszeresen felülvizsgál.

A szervezet dinamikája

Konszenzusos döntéshozatal

A Szövetség időtállásának egyik kulcsa a konszenzuson alapuló döntéshozatali folyamat. Ez azt jelenti, hogy minden döntésnek egyhangúnak kell lennie. Ennek eredményeként fontos döntések meghozatalához sokszor elhúzódó konzultációkra és eszmecserére van szükség. Bár ez a rendszer a külső megfigyelő számára lassúnak és hatékonytalannak tűnhet, két fontos előnye van. Először is tiszteletben tartja minden egyes tagállam szuverenitását és függetlenségét. Másodszor, amikor megszületik a döntés, az minden tagország teljes támogatását és a végrehajtásával kapcsolatos elkötelezettségét élvezi.

Voltak alkalmak, amikor nem volt egyetértés, mint például 2003 tavaszán, amikor egyes országok között véleménykülönbség alakult ki azzal kacsolatban, hogy Szaddam Husszein iraki rezsimje mekkora fenyegetést jelent. Miközben az eltérő nemzeti álláspontok azt jelenthetik, hogy a Szövetség nem fog tudni megállapodni a szükséges lépésekről, a NATO célja elősegíteni a konzultációt és egyeztetést közöttük annak érdekében, hogy amikor csak lehetséges, konszenzus születhessék.

A legfontosabb szereplők

“ A NATO elsődleges politikai döntéshozó testülete az Észak-atlanti Tanács ”

A legfontosabb szereplők a NATO-ban a tagországok akik, mint ilyenek a szervezetet alkotják. Minden bizottság szintjén képviseltetik magukat. Ennek érdekében a NATO brüsszeli főhadiszállásán minden országnak nagyköveti rangban lévő állandó képviselője van, akit diplomatákból és védelmi tanácsadókból álló nemzeti delegáció támogat, akik vagy saját maguk vesznek részt a bizottsági üléseken vagy gondoskodnak arról, hogy nemzeti szakértők legyenek jelen.

A NATO elsődleges politikai döntéshozó testülete az Észak-atlanti Tanács, amely legalább hetente egyszer nagyköveti szinten ülésezik. A Tanács ezen túlmenően külügyminiszterek és védelmi miniszterek, illetve időről-időre állam és kormányfők szintjén is rendszeresen ülésezik. Az Észak-atlanti Tanács a két másik védelemmel kapcsolatos testülettel – a Védelmi Tervezési Bizottsággal és a Nukleáris Tervezési Bizottsággal – együtt az összetett bizottsági rendszer csúcsán vannak. Ebben a rendszerben a Katonai Bizottság felelős azért, hogy ennek a három legfőbb testületnek katonai tanácsot adjon illetve katonai ügyekben a stratégiai parancsnokok számára útmutatással szolgáljon. Mint ilyen a NATO-n belül a legfelsőbb katonai hatóság különleges státuszát élvezi.

A NATO-nak egy hozzávetőleg négy évre kinevezett főtitkára is van, rendszerint egy valamely tagországból származó magas rangú, nemzetközi államfő. A főtitkár elnököli az Észak Atlanti Tanács és a többi fontos NATO testület üléseit és segít a tagok közötti konszenzus kiépítésében. A szövetség napi ügyeinek kivitelében egy minden NATO országból érkezett szakértőkből és hivatalnokokból álló nemzetközi törzs támogatja.

A NATO-nak nincsenek saját fegyveres erői. A legtöbb NATO-nak felajánlott erő teljes nemzeti vezetés és irányítás alatt áll mindaddig, ameddig a tagországok át nem adják őket a kollektív védelemtől kezdve olyan új feladatok teljesítéséig, mint a békefenntartás. Röviden, a NATO egy olyan fórum, amely olyan országokat gyűjt egybe, akik készen állnak integrálni erőiket és részt venni adott időszak többnemzetiségű tevékenységeiben. Politikai és katonai struktúrái biztosítják az előre tervezést, amely szükséges ahhoz, hogy a nemzeti haderők képesek legyenek ezen feladatokat elvégezni illetve biztosítják azon szervezeti kereteket, amelyek a közös vezetés, irányítás, kiképzés és gyakorlatozás miatt szükségesek.

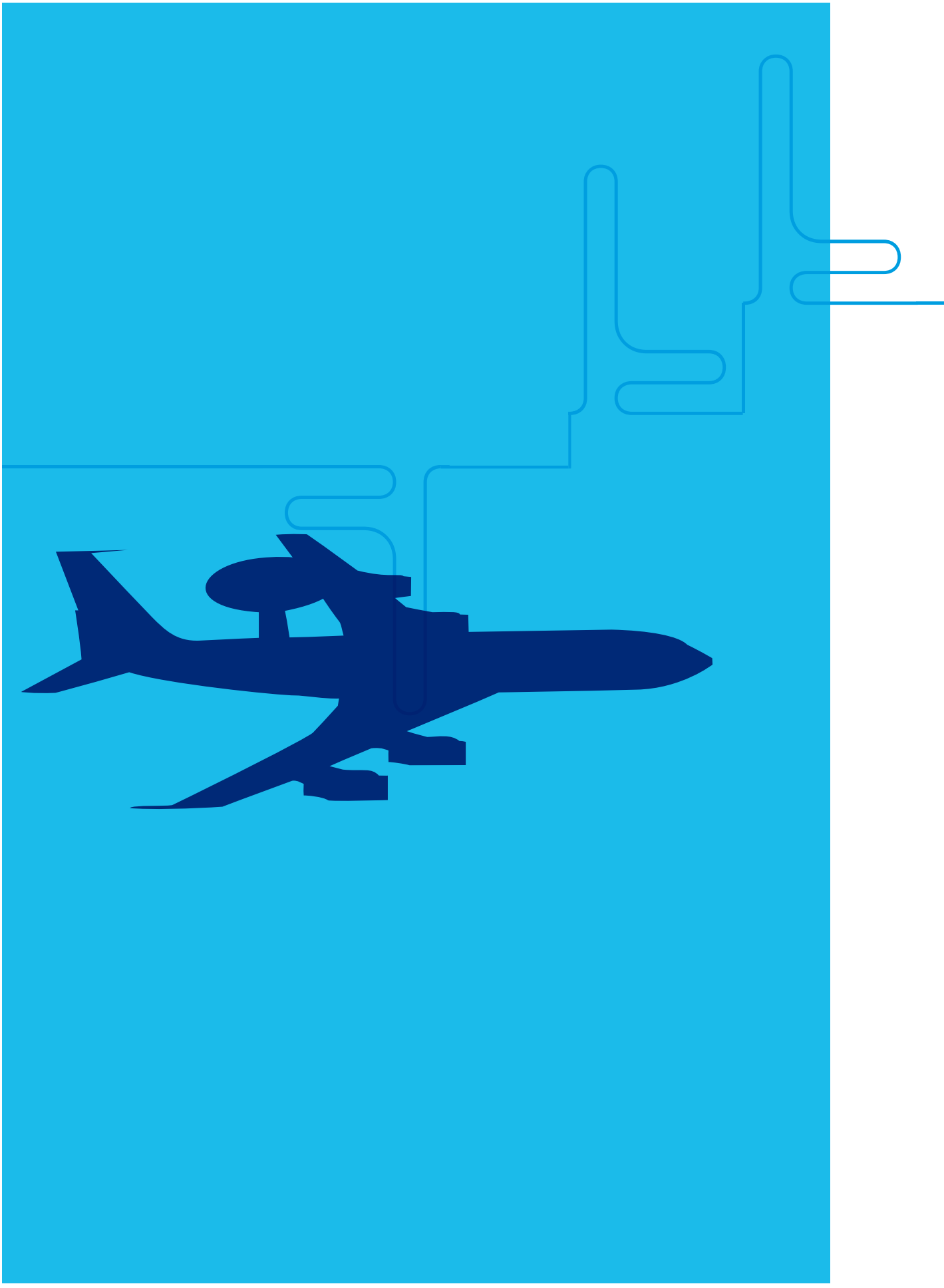

A jövőbe tekintve

A szövetség, mely eredetileg a hidegháború szülötte, mára, hogy megszűnt Európa megosztottsága új és alapvető feladatokat vállalt. Nyitott Kelet-Európa felé, új tagokat fogadott be és egészen Közép-Ázsiáig húzódó partnerségi hálózatot épített ki. Válságkezelési műveleteket indított, hogy Európában és a közelmúltban már az euro-atlanti térségen túl is kialakult regionális és etnikai konfliktusok okozta erőszakot csillapítsa.

A hidegháborút követő világ egy sokkal összetettebb biztonsági környezetet hozott – egy olyan trendet, amely úgy tűnik, hogy a 21. században is folytatódik. A Szövetség Stratégiai Koncepciója, melyet 1999-ben fogadtak el, már sok, az új biztonsági környezettel kapcsolatos fenyegetést és kihívást előre látott.

A 2001. szeptember 11.-i terrortámadások óta újra összpontosította erőfeszítéseit, hogy alkalmazkodhasson az asszimetrikus fenyegetések által képviselt valósághoz. Egy szélesebb körű és ambíciózusabb megközelítést alkalmaz a biztonságra azáltal, hogy mélyíti és szélesíti partnerségeit, modernizálja erőit és segítséget nyújt olyan válságterületeken, melyek újak a Szövetség számára. Összegezve új politikai kapcsolatok és erősebb műveleti képességek kiépítése érdekében felgyorsítja az átalakulást, hogy tagjai védelme, békéje és biztonsága érdekében ezzel is reagáljon az egyre globalizálódó és egyre nagyobb kihívást jelentő világra.

EGYÜTT
A BIZTONSÁGÉRT

NATO Public Diplomacy Division
1110 Brussels - Belgium
Website: www.nato.int
Email: distribution@hq.nato.int

NATO
OTAN

NATO Public Diplomacy Division
1110 Brussels – Belgium
Website: www.nato.int
Email: distribution@hq.nato.int

07/2010 - HUN